

Ранка Рађеновић

XL међународна конференција Округлог стола архива Квебек, Канада, 11–17. новембар 2007.

Увод

Међународни архивски савет (МАС) упутио је позив Архиву Србије и Црне Горе, као члану А-категорије МАС-а, да присуствује 40. међународној конференцији Округлог стола архива, Квебек, Канада, 11–17. новембра 2007, чија је генерална тема била *Сарадња у очувању различитости*. Домаћин конференције били су Национална библиотека и архив Канаде и Национална библиотека и архив Квебека.

У Квебеку су истовремено одржани редовни Годишњи генерални састанак, Семинар о архивском менаџменту информације владе: канадско искуство и о интегрисаном менаџменту архивске грађе, као и сесија Асоцијације канадских архивиста.

Садржај и рад XL међународне конференције Округлог стола МАС-а, 13–15. новембар 2007.

Четрдесета међународна конференција Округлог стола архива окупила је 123 делегата из 66 земаља, представнике 8 међународних организација, 15 официра МАС-ових секција, почасне чланове, стране посматраче, посматраче из земље домаћина, укупно нешто мање од 200 учесника. Из Србије су, у својству чланова А-категорије, присуствовала четири делегата, представника Архива Србије и Црне Горе, Архива Србије, Историјског архива Београда и Историјског архива Пожаревца. Конференцији је присуствовао и директор Архива Косова, под називом Косово, УНМИК.

Церемонија отварања Конференције одржана је 12. новембра у свечаној сали хотела Loews Le Concorde. Учеснике су поздравили представници влада Канаде и Квебека, Мицуоки Кикучи (Mitsuoki Kikuchi) потпредседник Конференције Округлог стола, Јан Вилсон (Ian E. Wilson) библиотекар и архивиста Канаде, Лиза Бисоне (Lise Bissonnette) из Националне библиотеке и архива Канаде.

Међународна конференција Округлог стола архива одржана је у великој сали хотела Loews Le Concorde у три сесије и завршној пленарној, уз сесију националних архивиста Канаде и паралелне састанке дискусионих група.

Прва сесија, којом је председавао Џорџ Мекензи (George Mackenzie), архивиста Националног архива Шкотске из Единбурга, била је посвећена теми *Професионална теорија и пракса архива, библиотека и музеја првих година 21. века – сличности и контрасти*.

Реферате са заједничком темом *Професионална теорија и пракса архива* поднели су: Карол Котуре (Carol Couture), архивиста и генерални директор Националне библиотеке и архива Квебека, под насловом *Шта је архивистика постала у 2007. години?* и Тери Кук (Terry Cook), професор Универзитета Манитоба, задужен за програм архивских студија на овом универзитету, под насловом *Архивски принципи и културна различитост: контрадикција, приближавање, или померање парадигме? Канадска перспектива*.

Карол Котуре је изнела да је 1970. године почела каријеру архивисте у институцији која се тада звала Јавни архив Канаде, затим Национални архив Канаде, а сада се зове Библиотека и архив Канаде. У то време архивистика није сматрана дисциплином, већ је била повезана са историјом као нека врста поддисциплине. Данас је архивистика постала потпуно развијена професија, дисциплина равноправна на универзитету. О томе сведоче и монографије, публикације, чланци у стручним и научним часописима, истраживања (новинара или због израде докторских дисертација) и догађаји свих врста (конференције, симпозијуми и радионице) које организује међународна архивска заједница. На питање „Шта је архивистика постала у 2007. години?“ дат је одговор који обухвата пет сегмената: 1. принцип провенијенције и концепт архивског „фонда“ – теоретске основе, архивско расуђивање; принцип територијалне пертиненције – одржавање везе између архивске грађе и контекста њеног настајања; у Квебеку Национална библиотека и архив имају 9 регионалних архивских центара; „животни циклус“ архивске грађе – континуитет архивске грађе, расподела докумената; везе активности са ствараоцима грађе – екстензивно знање о индивидуалним и институционалним ствараоцима архивске грађе; битна је узводна интервенција – информационе технологије – створена грађа, у дигиталном архивском пољу; концентрисање на принцип и камен темељац који даје суштину и кредибилитет архивској дисциплини и професији; 2. проширење функција и њихова апликација; функције архивске науке – захтева се анализа, стварање грађе, груписање, вредновање, преузимање, класификација, описивање, промовисање; тражи се комплетно знање; заштита, класификација и описивање текуће грађе (Dublin Core, ISO 23081 and ISO 15489), описи RAD и ISAD; приступ, подршка и коришћење архива; заштита, изазови заштите дигиталне грађе; архивска научна функција – данас је архивистика структурна и динамична дисциплина која доприноси добробити друштва у целини; 3. нормативан приступ – закони и правне норме: стандардизација (описи, вредновање, заштита, дигитализација „менаџмент архивске грађе“); приступ ар-

хивске науке – уопштено случајан и емпиријски приступ су ствари прошлости; 4. архивиста – професија, архивске студије, преуниверзитетски програми по нивоима, универзитетски програми по нивоима, стална обука и усавршавање; чланство у професионалним асоцијацијама; 5. специјализовани и адекватни ресурси – материјални ресурси, финансијски ресурси, технолошки ресурси.

Једном речју: данас је архивистика дисциплина чије су активности утемељене на препознатљивим принципима и теоретским основама, опробаним и тестираним функцијама и пракси, целокупном животном циклусу документа, усавршеним стручњацима и адекватним ресурсима. У Канади се сматра да су архивисти велико богатство за друштво због принципа које примењују, улоге коју имају, приступа који стално обогаћује њихове активности, вештина којима овладавају за време студија и специјализованих ресурса помоћу којих обављају свакодневни посао. Начин рада архивиста и њихово деловање представљају вредност за демократију.

Док је Карол Котуре говорила о међупрофесионалној сарадњи и порасту и развоју архивске струке, Тери Кук је истраживао еволуцију архивске теорије, принципе, или концепте које је колективно артикулисала архивска струка. Реферат се фокусирао на манифестације ових идеја у Канади и могуће правце и утицаје, од међународног репозиционирања архива до олакшавања веће глобалне различитости. Реферат истражује професионалну тензију између традиционалних појмова архивске теорије и стварне природе саме теорије, и глобалне различитости коју ЦИТРА настоји да препозна и промовише.

Теорија има традиционалну универзалну димензију и сврху, даје представу о својствима нечега или процесима који би требало да трају у сваком времену и на сваком месту. Теорија је извод принципа из праксе или опсервација која је коришћена за развијања кодекса и стандарда да би се хомогенизовали реакција и утицај праксе. Ова перцепција теорије, међутим, у супротности је са теоријом различитости, не обазире се на заједницу и локално и не обухвата историјске непредвидивости.

Канада је можда прва земља у архивском свету која реагује против оваквог приступа теорији. Због природе и историје земље, своје демографске и интелектуалне традиције, Канада је глорификовала различитост и трагала је за архивским концептима, стратегијама и методологијама које су подстакле многе различите погледе и сарадњу кроз различитост. Примери за такав канадски приступ су промовисање концепата као што су тотални архиви, нови стандарди за опис, национална архивска мрежа, свеобухватнија макропроцена приближавања библиотека и архива и артикулација постмодерног архива, као нови изглед струке у одговору на дигиталну револуцију. По канадском архивском искуству у различитости, и посебно остварујући сарадњу и стварно јединство кроз различитост, у реферату се предлажу корисни модели који могу да имају одјек у другим земљама.

Професионална теорија и пракса библиотека наслов је реферата Сјерда Копмана (Sjoerd Koopman), координатора професионалних архивиста Међународне федерације асоцијације библиотека и институција. Библиотеке у 21. веку спремне су да обезбеде приступ информацији и знању широј публици, много брже и у већем обиму. Оне представљају централну бину информатичког друштва. Промена од традиционалних носилаца информације (папир, целулоид, винил) до електронских формата, преко мрежне дистрибуције, појавила се као олуја. Библиотеке су се прилагодиле овом развоју и остају најподесније институције које омогућавају информацију свима: истраживачима, образовним и пословним системима, управама, онима који их користе у слободно време...

Презентован је *круг видокруга* главних улога и функција модерних, академских, јавних и специјалних библиотека, са истицањем њиховог значаја за разнообразне форуме корисника.

Презентацију је закључила кратка типологија МАС-ове сестре ИФЛА, т.ј. Међународне федерације асоцијација библиотека и институција. Дате су неке илустрације и трендови везани за улогу модерне библиотеке. На светској сцени има милион библиотека, 690.000 библиотекара, 16 милијарди томова, или око 2,5 тома по глави становника Земље. Вредност збирки процењује се на 720 билиона долара или 31 билион долара годишње (или око 5 долара по глави становника). У САД има 139.000 библиотека, 203.000 библиотекара, 1.116.000.000 посета библиотекама годишње. Јавне библиотеке у Америци годишње посети пет пута више људи него сва места за забаву укупно. Улога модерне библиотеке је добити материјал, сачувати га, учинити га доступним, обезбедити приступ информацији и дати му значај. Главне категорије библиотека су академске библиотеке, јавне и специјалне библиотеке. Дат је кратак историјат невладине организације ИФЛА, основане 1927. године, која има 1.600 чланова из 150 земаља и око 500.000 библиотекара. Штаб је у Хагу, а регионалне канцеларије у Рију, Преторији, Сингапуру, Франкфурту, Лисабону, Паризу и Упсали. Ради у оквиру пет секција и годишњих конгреса, који се одржавају у трећој недељи августа и којима присуствује 3.500–5.000 учесника. Конгрес обично прати изложба која траје четири дана, са око 130 излагача. Ова организација има партнерски однос са многим сродним организацијама, УНЕСКО-м, МАС-ом, Плавим штитом итд. У закључку је изнето да је потребна сарадња архивиста и библиотекара, организација МАС и ИФЛА.

Реферат Јана Вилсона, из Библиотеке и архива Канаде и Лизе Бизоне, Библиотеке и архива Квебека, носи наслов *Два примера сарадње између библиотека и архива*. Године 2004. библиотека и архив Канаде ујединили су се у јединствену институцију. Друштвено, економско и технолошко окружење претрпело је трансформацију, а документарне заједнице укључене су 10 година у темељиту рефлексију о садржају њихове мисије. Библиотека се знатно променила у својој улози: од места услуга и промоције читања, у место културе, живота и дружења, место за људе, место слободног изражавања. Улога архива се

такође дубоко променила: у почетку је јак нагласак био на заштити, клијенти су били истраживачи, а данас има отвореност да прави ресурсе за ширу публику. Архиви су постали институције са новим профилом под утицајем потребе да се приближе грађанима путем дигитализације, интернет услуга, нове улоге информације, потребе за приступом истој и повезивањем преко мреже. Тако су корисници у срцу ове рефлексije. Њима је омогућен истински демократски приступ знању о документарном наслеђу, доступне су им збирке универзалног опсега, јавни и приватни архиви, дигиталне збирке, све као средства самообразовања. Постоји континуитет у одговорима на различите захтеве корисника путем сервиса и локалне, регионалне, националне или интернационалне мреже. Нова динамика подразумева активно приближавање библиотека, архива, музеја и других културних институција. Да би подржале ово приближавање, неке земље су образовале заједничка надзорна тела или одељења за библиотеке, архиве и музеје.

Какви су изазови пред интегрисаном институцијом у годинама које предстоје? Лиза Бисоне каже да после спајања Националне библиотеке Квебека и Националног архива Квебека почетком 2006. године, сада Национална библиотека и архив Квебека нуде иновативни приступ за остварење циља библиотечке и архивске науке унутар једне организације.

Многе земље су одлучиле да следе овај тип спајања, а Канада и Квебек су у томе пионери. Две интегрисане организације изабрале су различите путеве: Библиотека и архив Канаде – фокусирање на интеграцију активности, а Библиотека и архив Квебека – опредељење за хармонизован приступ који поштује два професионална културна интересовања.

Библиотека и архив Квебека установила је архивску браншу која блиско сарађује са аналогним установама, одговорним за конзервацију, ширење и информационе технологије. Мултидисциплинарни тимови су постављени у центар, а заједнички процеси и средства су развијени ради промовисања значајних хоризонталних пројеката унутар институције, нарочито у области електронских библиотечких услуга и културног програмирања. Скоро две године после увођења, овај јединствени експеримент може се сматрати успешним.

Пример сарадње између музеја и архива, наслов је реферата секретара Асоцијације музеја острвља Пацифика, из Музеја Самое. Сина А По (Sina Ah Poe) стручњак је за музеје са специјализацијом у Лондону. Одговоран је за два пројекта: 1) пројекат који се односи на Музеј Самое чији је циљ заштита наслеђа Самое сакупљањем и излагањем предмета који Самоанцима и посетиоцима пружају информације о животу, култури, историји и окружењу; 2) за пројекат архива који тежи да сачува све самоанске јавне архиве укључујући грађу која се сада ствара, а да би постао архив за будућност. Музеј Самое основан је 1999. године у три просторије историјске зграде Старе владе у месту Апија, Самоа. Тим људи за овај пројекат под одељењем за културу Министарства за образовање, спорт и културу се у исто време

тудио да развије пројекат за Национални архив. У реферату су изнета општа питања, као што су специфичне потребе малог музеја и архива, или како да опслужимо људе који траже информацију из јавне архивске грађе.

Реферат Кјела Нилсона (Kjell Nilson), интернационалног директора, из Националне библиотеке Шведске, Атакити Асефа Аскедома (Atakity Assefa Asgedom), генералног директора Националног архива и библиотеке Етиопије и Карел Веле (Karel Velle), главног архивисте Краљевине Белгије, насловљен је *Сарадња између архива, библиотека и музеја: услови за успех*.

Нилсон, будући да се бавио библиотеком, информацијом и документацијом, бивао члан комисија за стандарде (ISO и SIS – Институт за шведске стандарде), експерт Групе за ауторска права итд. иницирао је Шведску консултативну групу за архиве, библиотеке и музеје 1991. године, као и центар за иста питања. Изнео је шведско искуство о сарадњи између ових установа. Између 1991–2004. основана је Група за архиве, библиотеке, музеје; 2004. Центар за архиве, библиотеке, музеје; од 2006. постоји систематска сарадња између националних библиотека, националних архива и националних архива за аудио архивску грађу, као и филмску грађу. Постоји регионална и локална сарадња, а циљ је обogaћивање технике за дигитализацију. Изнео је услове за успешну сарадњу: мора да постоји *потреба*, мора да *се реализује* постојећа потреба, мора да постоји *воља* за сарадњом, мора да постоји сагласност о *циљевима*, мора да постоји сагласност о *методима*.

Друга сесија, којом је председавала Ангелика Мене-Хариц (Angelika Menne-Haritz), потпредседник Бундесархива из Немачке, била је посвећена теми *Могућности за бољи информативни менаџмент: Сарадња између архива и владиних установа – стваралаца архивске грађе*.

Наслов реферата Мартине де Боадефр (Martine de Boisdeffre), директора Архива Француске и Габријеле Романантсоавине (Gabriel Romanantsoavina) из Финансијског одељења, Француска, гласио је *Чување архивске грађе и модернизација јавног сектора*. Почетком 2004. године, француска држава отпочела је обухватан развојни програм у вези са електронском администрацијом. Стратешки план је установио основе за овај владин програм, као и акциони план утврђених пројеката. Многа министарства, локалне власти и јавне организације допринели су стварању акционог плана, којим је руководила Служба за развој електронске администрације.

Знатан пораст размене докумената и дигиталних података је очекиван због планиране експанзије дематеријализације унутар организација. Њихова конзервација је постала неизбежна тема која одговара увек променљивој природи дигиталне информације. Француски архивски менаџмент одазвао се овом питању под ставком бр. 103 акционог плана. Главни циљ ставке бр. 103 јесте да дефинише скуп стандарда за заштиту дигиталних података, док успех електронске администрације зависи од њене способности да заштити сву своју архивску грађу и спречи пропусте у памћењу током времена насталих података. Као резултат тога, започет је програм Електронска адми-

нистрација, иницирајући сарадњу између производних и архивских одељења. Ова сарадња је омогућила модернизацију циљева и обезбедила да сваки аспект везан за ово питање буде усредсређен на програм. Било је много сугестија, као и акција да се у рад укључе многе службе. Генерална дирекција за модернизацију државе, Служба за развој електронске администрације и Дирекција архива Француске радиле су заједно на неколико кључних тачака бр. 103 акционог плана, да би развили низ решења укључујући она која ћемо описати.

Стандард за замену података

Стандард за замену података за архивирање електронских или докумената одштампаних на рачунару, у јавном и приватном сектору, међу архивским одељењима, одељењима за трансфер и корисницима.

То је суштинска компонента ставке бр. 103 акционог плана, што гарантује интероперативност, а интероперативност даје потпору модуларном, флексибилном и трајном развоју информационих система. Служба за развој електронске администрације омогућава методолошки оквир за информационе системе, док Дирекција архива Француске поседује знање о процесима архивирања и стандардима.

Овај пројекат који користи примену пилот дигиталне платформе за архивирање, део је акционог плана бр. 103 програма Електронске администрације. Пројектом руководи Дирекција архива Француске уз помоћ Службе за развој електронске администрације.

Пилот пројекат омогућава да се тестира комплетно решење архивирања од пријема података и њихове провере и сигурног смештаја, до консултовања о њима интерног или јавног одељења. Сврха платформе је смештање дигиталне архивске грађе коју су произвела државна централна одељења и тиме промовисање аутоматизације неких задатака и побољшање безбедности заштите. У вези с тим су и питања примене скупа стандарда дефинисаних на „папиру“.

Међуодељењска контрола архивирања

Кругови контроле и прегледа, иницирани октобра 2005. унутар јавне службе, демонстрирали су политичку вољу да се држава модернизује. Контроле ће омогућити модернизацију јавне и електронске администрације, да би оне могле делотворно да допринесу примени општи финансијски закон. За министра, именованог да располаже буџетом и спроводи реформе државе, не поставља се питање „установљавања налаза, већ налажења решења“ за недостатке, да би се постигло побољшање у опслуживању корисника и раст продуктивности.

Контролама је руководила Генерална дирекција за модернизацију државе, која је нашла делотворан оквир за владајућу методологију и руковођење пројектом: управни одбор, пројектне тимове, пленарне састанке, дискусије, радне групе, са активном и проактивном подршком фирми за кон-

тролу Bearing Point and Deloitte& Touche. Интеродељењска контрола је руководила архивирањем.

Укљученост архивиста из разних министарстава омогућила је напредак све време студија, што је резултирало предлогом битних препорука за модификације на крају контроле.

Постоје планови за будуће области на којима стручност Службе за развој електронске администрације и Дирекције архива Француске може бити комбинована у будућности: развој форматираних регистратуре, етикетирање служби за архивирање, итд. Модернизација државе напредује, али тај процес још није комплетан. Постоји много могућности за сарадњу у будућности.

Мајкл Курц (Michael J. Kurtz), помоћни архивиста за Канцеларију пружања услуга везаних за архивску грађу Националног архива и администрацију архивске грађе из САД, реферисао је на тему *Реформисање менаџмента архивске грађе у федералној средини: партнерство између Управе Националног архива и архивске грађе (NARA – National Archives and Records Administration) и федералних агенција*.

У јулу 2003. НАРА је објавила *Стратешка упутства за менаџмент федералном архивском грађом*, која су постала путоказ за преобликовање менаџмента федералне архивске грађе кроз владу. Кључ за њихову успешност било је схватање да је НАРА-и било потребно партнерство са федералним агенцијама да би омогућила да нове стратегије менаџмента архивске грађе и приближавања подрже пословне потребе агенција. У мноштву фактора који су довели до иницијативе преобликовања, један од највећих био је померање парадигме у влади са пословног процеса на папирној основи на електронску.

У годинама после објављивања Стратешких упутстава, НАРА се и даље бавила питањима електронске архивске грађе и више се определила за рад са агенцијама да би разрешила њихове изазове везане за електронску архивску грађу. Последњих пет година, унапређењем студије за агенције, бројем значајних студија менаџмента архивске грађе и обновљеном политиком вредновања за помоћ службама НАРЕ у раду са агенцијама за попис њихове архивске грађе, НАРА наставља рад са агенцијама да би реформисала менаџмент федералне архивске грађе. Ово партнерство захвата три стратешки значајна простора – подршка и комуникација; политика и усмеравање; примена и безбедност.

Подршка и комуникација. НАРА је традиционално била врло активна у промовисању обавештености у агенцијама о предностима ефективног програма менаџмента архивске грађе, али последњих година овај рад је бивао све успешнији кад је служба агенције изван заједнице за менаџмент грађе постала пријемчивија за поруку. Фокусирањем на електронску грађу и пословне потребе, НАРА је изградила ново партнерство са агенцијом ЦИО служба и ИТ менаџери, програм менаџера, специјалиста за планирање капитала и извршилаца сениора агенција. Овај рад је прилично подржан актом

Е-Влада из 2002, којим је НАРА задужена да изради препоруке за решење изазова везаних за федералну електронску грађу. Било је много позитивних резултата у овој врсти посла; међутим, с обзиром на подршку и комуникацију, НАРА је установила Савет за федералну грађу, састављен од сениора НАРА и представника агенција ради заједничког разматрања изазова текућег бизнис окружења и проналажења решења. Други форуми, као што су Двомесечна група за разматрање архивске грађе и информација (BRIDG) и годишња Конференција о администрацији архивске грађе (RACO), омогућили су да НАРА ради заједно са агенцијама на чувању поруке менаџмента везаном за архивску грађу и да у том раду напредује.

Политика и смернице. Фундаментална за мисију НАРА јесте њена улога у развоју политике и смерница које би агенције примењивале. Током последњих неколико година НАРА је ревидирала правила која одражавају нова Стратешка упутства. Ова правила и друге смернице дати су у Приручнику за менаџмент архивске грађе (покренут 2007), као он-лајн портал за агенције. У исто време, НАРА је установила тим за политику која се односи на електронску грађу. Овај тим ради директно са агенцијама на изради смерница, да би изашао у сусрет потребама агенција. Ово укључује трансфер инструкција за шест нових електронских формата неструктурираних типова података и најчешћих упита о темама од највећег интереса, као што су инстант поруке и дигитална аудио и видео грађа. НАРА-ина служба за менаџмент националне грађе је спремна да ради са агенцијама, било да постоји потреба за техничком помоћи или интензивнијим партнерством у процени и попису комплекса грађе агенције.

Примена и безбедност. Одмакавши у раду на смерницама корак даље, НАРА активно развија са агенцијама специфична средства примене, који ће промовисати доследност у апликацијама праксе менаџмента архивске грађе и те процедуре преко владе. Ово је значајна промена у приступу и НАРА добија много захтева агенција за помоћ у овој области. У 2006. години НАРА је објавила Профил менаџмента архитектонске грађе федералног предузећа, који је јасно распоредио чек-листе и сценарија које агенције могу да усвоје и примене у пословним процесима. Године 2007, као наставак овог рада, НАРА је остварила директно партнерство са три агенције – Treasury, Interior и EPA – да би усавршила и применила средства Профила за менаџмент грађе у специфичним процесима агенције (SDLC, CPIC, и BPD). Овај рад наставља се у 2008. и повезан је са новим нивоом примене смерница о електронској грађи. Он представља значајан рад НАРА-е и партнерских агенција, остварен за све менаџере савезне архивске грађе.

Признање НАРА да је грађа интегрално пословно преимућство, захтева партнерство са агенцијама фокусираним на различите послове и задатке. Смернице НАРА боље обухватају перспективе агенција и дозвољавају нам да усмеримо област где можемо ефективније да подржимо пословне потребе агенције, а у исто време реформисање и усавршавање менаџмента архивске грађе кроз владу.

Менаџмент архивске грађе владе, наслов је реферата генералног директора Националног архива Малезије Сидека Јамила (Sidek Jamil). Реферат показује нову улогу Националног архива у менаџменту архивске грађе како је одређено новим актом Националног архива 2003. године. Аутор наводи различите методе и стратегије у руковођењу и заштити традиционалне и електронске архивске грађе у јавном сектору. Он такође разматра различите политике које је усвојио Национални архив на основу закључака пројекта e-SPARK. Посебно наглашава начине за успостављању партнерства и сарадње са релевантним ауторитетима и важним улагачима у земљи, укључујући административне и политичке личности.

Развој средстава за рад, стандарда и процедура у побољшању менаџмента архивске грађе такође су истакнути. О реформама Малезијске грађанске службе у систематском чувању архивске грађе ради успостављања доброг управног система, такође се расправља на екстензиван начин. Представљени су различити здружени ризични пројекти и иницијативе за менаџмент архивске грађе. У закључку, аутор износи наду да ће се промовисати сагласност у добром чувању грађе у свим владиним агенцијама, као и у репозиционирању архива као водеће агенције у дневном реду информисања владе.

Трећа сесија, којом је председавала Нолда Ремер-Кенеп (Nolda Roemer-Kenepa), директор Националног архива Холандских Антила, била је посвећена теми *Мogućности за међународну сарадњу између архива, библиотека и музеја*. Представљена су три пројекта: *Светска дигитална библиотека* (The World Digital Library), представио га је Јон Ван Оденарен (John Van Oudenaren) из Конгресне библиотеке, САД; *Европска дигитална библиотека* (The European Digital Library: A four way street), о којем је говорио Пери Мори (Perry Moree), финансијски и извршни директор у Националној библиотеци Холандије; *ПИАФ – Међународни портал архивиста франкофонских земаља или успешан исход пројекта међународне сарадње* (PIAF – Portail international archivistique francophone – Francophone international archival portal) о којем су говорили Жерар Ермис (Gerard Ermisse), председник Међународне асоцијације франкофонских архива и Папа Момар Диоп (Papa Momar Diop), директор Архива Сенегала.

Пројекат *Светска дигитална библиотека* предложио је библиотекар Конгресне библиотеке Џејмс Билингтон у јуну 2005. Циљ пројекта је примена искустава Конгресне библиотеке и других националних библиотека и културних институција у развоју спремишта значајних примарних материјала који репрезентују светску културу. Тежиште је на дигитализацији уникатних и ретких материјала, укључујући рукописе, мапе, ретке књиге, музичке партитуре, звучне снимке, филмове, штампани материјал и фотографије, архитектонске цртеже и други материјал. Материјал ће бити доступан преко интернета, без наплате, у облику вишејезичке представе. Овај пројекат је премијерно приказан на Генералној конференцији УНЕСКО-а у октобру 2007.

Други пројекат *Европска дигитална библиотека* настао је 2006. када је Национална библиотека Холандије, на захтев Европске комисије, започела стварање европске дигиталне библиотеке, укључујући не само библиотеке, већ и архиве, аудиовизуелне архиве и музеје. Мори је истакао предности и ограничености ових напора.

Трећи пројекат, *PIAF*, лансиран је новембра 2005. на Светском самиту о информатичком друштву у Тунису. Реч је о напорима више земаља франкофонског подручја усмерених на стварање портала који ће представљати главно професионално средство архивистима земаља тог језичког региона. Пројекат је настао као одговор на слично груписање англофонске заједнице, у намери да буде главни образовни центар у тим земљама. Стога *PIAF* настоји да допринесе развоју архива и архивске науке широм света. Осим архивских институција, отворен је и за друге друштвене секторе. На тај начин доприноси ширењу знања и потреба других сектора који у свом пословању стварају документа и документарни материјал.

У оквиру стручног рада Конференције организован је и семинар *Архивски менаџмент информисања владе: канадско искуство*, са циљем да се делегатима пружи практичан и теоријски увид у канадски допринос у управљању грађом и архивима у владиним организацијама. Изнета су искуства у заштити архивске грађе, развоју регуларних инструмената за њену заштиту, развоју стратегије за вредновање услова архивске грађе у савезним институцијама. Говорено је о законским актима и правилима које поставља менаџмент за документа владе и управне структуре Квебека да би се постигао здрав менаџмент информације, о методологији и општим средствима менаџмента, који ће омогућити влади да интегрише свој систем управљања документима, о компилацији општих правила за документа јавних установа, о институционалној регистрацији докумената са комплетираним профилима метаподатака управе, укључујући и одговарајуће кључне речи тезауруса активности државне управе.

Одржана је и специјална сесија канадских архивиста да би се размењила мишљења о променама архива у информатичком друштву и њиховим импликацијама у професији и Међународном архивском савету. Окупили су се и архивисти региона због дискусије на тему како се у друштву промовишу архивисти и архивска грађа. На овој сесији архивисти Канаде су донели Квебешку декларацију о архивима.

У десет дискусионих група разматрана су следећа питања: а) интердисциплинарни приступ архивском образовању на универзитетском нивоу (Ненси Бартлет, Универзитет Мичигена, САД); б) дугорочна заштита дигиталних докумената (Чиоко Огава, Јапанско друштво архивских институција); в) настојања да се спрече крађе у архивима (Пени Брук, архивиста из Индијане и Генадиј Борјак, Државни комитет архива Украјине – наставак дискусије из 2006); г) приватни архиви или архиви у музејима и библиотекама (Зохар Алуфи, Друштво израелских архивиста и Ким Еберхард,

Аустралијско друштво архивиста); д) припрема за спречавање катастрофа (Јоан ван Албада, генерални секретар МАС-а); ђ) пројекат Аркипедиа (Марсел Каја, МАС); е) бесплатан архивски софтвер: МАС/АтоМ пројекат (АтоМ је акроним за Приступ меморији – Петер ван Гарденен); ж) архивски садржаји за Светску дигиталну библиотеку (Јенс Боел, УНЕСКО и Јон ван Оденарен, Конгресна библиотека); з) усвајање пројекта PIAF за друге лингвистичке области (Жерар Ермис и Марсел Каја (МАС)); и) професионалне надлежности архивиста данас (Кристин Мартинез, Асоцијација француских архивиста).

Финална сесија CITRA-е известила је делегате о закључцима дискусионих група: сарадња у различитим стварима, МАС као главни центар и платформа за све будуће акције, партнерство са приватним сектором, самокритичност, оријентација, подршка, прихватање дела ризика; МАС треба да руководи, а приоритетни програми су: подршка и промовисање; електронска грађа и архивске публикације (дељење добре праксе у средствима за аутоматизацију, дељење добре праксе у средствима која су интегрисана у радни процес); образовање и усавршавање (међународни преглед за архивско усавршавање, комуникације и информисање о новим едукационим програмима; остало: дељење добре праксе о менаџменту промене за архивске институције, солидарност – омогућавање да се извештаји дају на увид тако да архивисти разних земаља могу да користе ефекте инвестирања у МАС-ове активности; можда треба донети дефиниције о улози грађе у законодавству, продискутовати о сарадњи у цивилизованим програмима, Плавом штиту, донети национални програм за катастрофе.

Разматране су резолуције које су представљале одраз рада стручног дела конференције. Коначан текст резолуција усвојен је на Генералном годишњем састанку.

Генерални годишњи састанак МАС-а 15–16. новембар 2007.

Генерални годишњи састанак МАС-а одржан је у две седнице, 15. и 16. новембра. Састанку су присуствовали представници А и Б категорије. Председавао је председник МАС-а, проф. др Лоренц Миколецки, генерални директор Државног архива Аустрије, који је поднео извештај о раду МАС-а у 2006. години.

На дневном реду била је расправа о низу редовних активности и пројеката који се односе на рад и функционисање МАС-а. Једногласно је усвојен записник са Генералног годишњег састанка МАС-а, одржаног 23–24. новембра 2006. у Кирасау, Холандски Антили. Самим тим су потврђене и резолуције МАС-а из 2006. године. Председник Миколецки је поднео извештај о раду МАС-а за 2006, у којем су разматрана организациона питања, финансијско стање организације, рад и будући стратешки план и активности. Током 2006. управна структура МАС-а је знатно ојачана избором новог

благајника и чланова надзорне комисије. МАС обухвата 190 земаља и територија, те је управљање организацијом захтевно у смислу времена и снаге. У центру МАС-а у Паризу има свега пет запослених, који комуницирају са директорима националних архива у 190 земаља. У настојању да организација редовно обавља све послове, биле су нужне измене у начину рада. Приоритет је дат пројектима, иако је било проблема са финансирањем неких од њих. Нова организациона структура већ даје позитивне ефекте. На пољу подршке и промовисања МАС је започео рад на прикупљању архивске статистике, демонстрацији значаја архива у области људских права, омогућавању приступа легалној информацији о грађи и архивима, развијању новог стандарда за електронско управљање документима. Овај стандард ће бити практичан и примењив у различитим културним и административним контекстима. На пољу заштите од могућих катастрофа, МАС учествује у јачању мреже организација Плавог штита. МАС је финансирао семинаре у Јапану и Кирасао у циљу стимулисања развоја професионалне обуке у Азији и Карибима и реализовао пројекат израде приручника за припрему предавача на семинарима овакве врсте. Секција професионалних удружења утврђивала је методологију за развој компетенција архивских стручњака. На листи пројеката истиче се нови стандард о опису архивских институција (ISAF), база података о архивском и информационом законодавству и други. Од развоја *Стратешког плана* за период до 2012. године зависе приоритети у раду МАС-а. Чланови МАС-а треба да се упознају са нацртом *Стратешког плана*, као и документом *МАС се суочава са будућношћу. Консензус из Кирасаоа 2006. године* и МАС-у доставе своје мишљење.

Усвојени су извештај о раду у 2006, извештај о раду Програмске комисије, извештај благајника, надзорне комисије, као и листа чланарина према бруто националном доходу по глави становника земаља чланица МАС-а. Архив Србије и Црне Горе, као члан А-категорије, има обавезу да плаћа годишњу чланарину у износу од 1.000 евра.

Усвојен је предлог о избору новог генералног секретара МАС-а, Дејвида Лича, архивисте из Шкотске, досадашњег заменика генералног секретара, чији ће избор бити потврђен на конгресу 2008. у Куала Лумпуру. Усвојене су и измене појединих чланова Статута МАС-а, које треба да омогуће флексибилнији рад комитета и огранака избором њихових председника на двогодишњи и четворогодишњи период (мандат може да траје највише осам година).

Национални архиви и националне архивске асоцијације (чланови А и Б категорије МАС-а) усвојили су документ који је поднела Комисија за менаџмент, на састанку одржаном у Санкт Петербургу, 27–28. јуна 2007. Документ говори о новом стратешком правцу МАС-а, на основу којег ће се приступити изради првог двогодишњег бизнис плана, а који ће бити финализован на конгресу у Куала Лумпуру 2008. године.

Директор Националног архива Малезије упознао је учеснике Генералног годишњег састанка о току припрема за 16. међународни конгрес архива који ће се одржати у Куала Лумпуру 21–27. јула 2008. и упутио позив архивистима да у што већем броју учествују у његовом раду.

Утврђен је календар одржавања конференција Округлог стола МАС-а у наредним годинама, као и њихови домаћини: у 2009. години домаћин ће бити Малта, а у 2010. Норвешка. Организатор конгреса МАС-а у 2012. години биће Аустралија (град Бризбејн). Домаћин конференције Округлог стола МАС-а у 2011. још увек је неизвесан.

Већ годинама се износи предлог да се одреди један дан у години који би био посвећен архивима, те је ове године усвојено да се 9. јун установи као Светски дан архива. У циљу промовисања професије у друштву, сви архиви у свету ће тог дана организовати манифестације посвећене својој делатности и професији и о томе ће заједничкој бази података доставити информације пропраћене фотографијама.

Чланови МАС-а су упознати са Декларацијом о архивима коју је усвојило Удружење архивиста Квебека. Заузет је став да Квебешка декларација о архивима послужи као основ за израду Светске декларације о архивима, која ће бити поднета на усвајање на конгресу у Куала Лумпуру 2008. године.

Усвајањем резолуција МАС-а завршен је рад XL међународне конференције Округлог стола архива.¹

---

¹ Документа: резолуције МАС-а, Кирасао консензус, Квебешка декларација и Стратешки план могу се наћи у рубрици Архивистика овог броја часописа.